

Chesed: Going Beyond Self

11 "So shall you eat it: your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; you shall eat it in haste — it is a pesach-offering to HASHEM.

11. נֶאֱכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחֶפְזוֹן — You shall eat it in haste. In the Talmud (*Berachos* 9a), R' Elazar ben Azariah attributes the haste to the Egyptians, who pursued the Jews and compelled them to leave quickly. In contrast, R' Akiva holds that the haste originated with the Israelites, who were in a rush after the time for deliverance had come.

R' Eliezer attributes the haste to the *Shechinah*, the Divine Presence itself. This interpretation, which was also adopted by *Targum Yonasan*, is based on the image of Hashem hastening to the aid of His people when He freed them from the contamination of Egypt. The mood is expressed by King Solomon: *Hark! My beloved! Behold, he comes, leaping over the mountains, skipping upon the hills* (*Song of Songs* 2:8).

וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-הַמַּצּוֹת. — You shall safeguard the matzos. Rashi explains this mean, to watch the matzah so that it does not become leavened. R' YOSHIAH declared that the word *matzos* may be read as *mitzvos* [commandments]. Just as one must not let the matzah become leavened, similarly, one must not let a *mitzvah* "ferment" by delaying its fulfillment. The connection between matzah and *mitzvah* is not coincidental. Just as the matzah symbolizes God's haste to aid His people in their distress, so a *mitzvah*, an act of service to God, must be performed with a sense of urgency. Neither tolerates laziness or lack of enthusiasm. One must serve God in the same way that salvation was offered to His people — with alacrity.

הָאֵלֶּךְ מִהַ נִזְרָא. וְהָאֵלֶּךְ עֲבֹדָתָא וְהָאֵלֶּךְ הַמְּסַלְתָא עֲלֵיהּ. לְהִיטֵן רַחֵם כֹּל יַמְיוֹ אַחֲרֵי הַשְּׂכִינָה. לְמַעַן אֲחִירֵי כְּבִיכֹל. וּמַהֲיֵכֵן יֵשׁ לְקַחַת מֵהִירֹחַת כּוֹן לְרַדְדֵיךְ וְלַרְדֵּךְ אַחֲרֵי הַשְּׂכִינָה!
וּבְמִכְלִילָתָא פִּי בָּא פְלִיגֵי תְּנַאי בְּעֵינֵי וְהִכְלִיתֶם אֶתְּוֹ בַחֲסוֹן וְאִמְרוּ אֲבָא תְּנֵן מִשּׁוּם רִיאָא אִמְרוּ הָא חֲסוֹן שְׂכִינָה. וְהָעֵינִים שְׂאִין רִאָא לְדַבְרֵי זְכֵר לְדַבְרֵי קוֹל דְּרִדֵי תַנָּה זֶה בָּאֵי וְגַרְיָ לְנוּ חֲדִיל שְׂמַה שְׂקוֹל דְּרִדֵי דַּפְקֵי. חֲסוֹן הַשְּׂכִינָה. הָא מַדְיֵב אֵת הָאֵלֶּךְ לְהִכְלִיתֶם אֶתְּוֹ בַחֲסוֹן. וְהַבְּוֹרָא כּוֹן יִסְדֵּךְ דְּבִרְיָנָא. כֹּל עֵינֵיךְ בְּעַל הַבַּיִת דְּחֻקֵּי שְׂמַה מֵהִירֹחַת הַשְּׂכִינָה שְׂאִינָה מִמְּחַנְתָּא אֵיךְ רַבְעָא. הָא מַדְיֵב עֵינֵי חֲסוֹן אֲנִי הָאֵלֶּךְ. לְמַעַן וְלַרְדֵּךְ אַחֲרֵי הַשְּׂכִינָה.

לֵיל שְׂמֹרִים הוּא לֵה' לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שְׂמֹת יב). וְכַתֵּב הַסְּפָרָה לֵיל שְׂמֹרִים וְכִי שְׂהִי מִצְפָּה לְהוֹצִיאֵם כִּי לֹא עֲנָה מְלָבוּ אֲבָל לֹא מִצָּא אֵת יִשְׂרָאֵל מִזְבָּנִים וְדֹאֲוִיִּים לְגַאֲלָם עַד אֲוֹתָהּ הַלֵּילָה הַזֹּאת הִי מְשַׁמֵּר וּמִצְפָּה כִּי חֲסֵךְ חֶסֶד הוּא (מִיכָה ז. יח). כְּאִמְרָם זֵיל שְׂהִקְבִיָּה מִתְּשֵׁב אֵת הַקֶּץ. הִנֵּה גִילָה הַסְּפָרָה שְׂעִנִּין חִישָׁב אֵת הַקֶּץ הוּא מְמַדְתִּי יֵת, מִמֵּדָה כִּי חֲסֵךְ חֶסֶד הוּא, הֵינֵנוּ שְׂבַכְל עַת גְּלוּתָם הֵגַם שְׂלָא הִיתָה יִכְוֹלָה הַנְּאוּלָה לְהִיטֵן כִּי לֹא עֲנָה מְלָבוּר (אִיכָה ג. לג). הַעֲנֹשׁ מִזְכָּרָה. — מִדְּתוֹ יֵת הִיא שְׂיוֹשֵׁב וּמִצְפָּה לְאוֹתָהּ לֵילָה שְׂל גְּאוּלָה. וְהוּא לֵיל שְׂמֹרִים הוּא לֵה'.

וְהוּא עֵינֵיךְ בְּעַל הַבַּיִת דְּחֻקֵּי שְׂנַתְבָּאֵר לְנוּ בְּמִאֲמָרִים הַקּוֹדְמִים שְׂדְּחֻקֵּי הוּא מֵהִירֹחַת הַשְּׂכִינָה. מֵהִירֹחַת זֶה הוּא מִצָּד מִדְּתוֹ יֵת. כִּי חֲסֵךְ חֶסֶד הוּא מֵהִירֹחַת הַשְּׂכִינָה הַמְּדֻלָּגָה עַל הַזְּרִיִּים מִקְּצַת עַל הַבְּעֻזָּה הִיא מִצָּד תְּאוֹתָהּ וְחֲשׂוֹקְתוֹ יֵת כְּבִיכֹל הַבְּלִיתִי תְּכִלִּיתִי לְעִשׂוֹת חֶסֶד. שְׂמִצָּד מִדָּה זֶה אִיא לְחַכְתָּ וְלְהַמְתִּין אֵיךְ רַבְעָא. כִּי בְּוֹא כְּבִי רַבְעָא הַזְּמָן הַמְּקוּחָה אוּ בְּעִתָּה אֲחִישְׁנָה לְהִיטֵיב עִם הַבְּרִיּוֹת וְאִי אֲשַׁמֵּר לְהַמְתִּין כֹּל וְכֹל. וְהוּא בְּעַל הַבַּיִת דְּחֻקֵּי.

כְּבִי בְּאוֹרֵנוּ בְּפִרְקֵי אֲבוֹת, שְׂחֶסֶד עֵינֵינוּ הַפְּלִגָּה, בְּאִיּוֹה דְּבִר שְׂמִפְלִיגִים בּוּ, וְשִׁמְשׁוּ בּוּ בְּהַפְּלִגָּה נְמִילָתָה הַסּוֹב יוֹתֵר. גְּמִילוּת הַסּוֹב כֹּלֵל שְׂנֵי עֵינֵינֵינוּ. הַאֲחֵד מֵהֵם, לְגַמּוֹל טוֹב לְכִי שְׂאִין לֹא חֻק עֲלִיד כֹּל. וְהַשְּׂנֵי, לְהַסִּיב לְכִי שְׂרָאוֹ לְטוֹבָה יוֹתֵר מִמָּה שְׂהוּא רִאָא. (מְרִיב ג. נג)

In our commentary on the Ethics of the Fathers (5:7) we have explained the expression of *hesed* as denoting an excess. It is used especially of extraordinary kindness. Loving-kindness is practised in two ways: First, we show kindness to those who have no claim whatever upon us; Secondly, we are kind to those to whom it is due, in a greater measure than is due to them. (*Guide to the Perplexed* II, 53)

אֵלֶּם שְׂצִידֵךְ לְאִסְרוּ בְּשִׁלְשִׁלָּאוֹת שְׂל בְּרַחֵם כִּדִּי לְעִשׂוֹת מְעִשָּׂה חֶסֶד לֹא יִאֲמַר פִּירֹשׁ כּוֹה בְּשׁוּם אֲפֹן. הוּא אֲפִי בְּרֹאוֹתוֹ דְּבָרִים אֵלּוּ כֹוִיתֵן לֹא יִאֲמִין לֹה וְיִחְסֵם לְדַבְרֵי דְּרוּשׁ; אֲנִי הִרִי אֵין לְנוּ צִיּוֹר בְּמִדּוֹת אֵלּוּ מִשּׁוּם שְׂכָה נְתַרְחֻקָּנוּ מִמֵּדָה חֲסֵד עַד שְׂבַל גְּבִין. וְיִדּוּעַ מִאֲמָרוֹ שְׂל אֲדַמְרִיר זֵיל בְּעֵינֵיךְ הַמְּלֹאכִים שְׂהַצְרִיכוּ לְהַשְׁלַח אֵל אֲבֵרָתָם כְּכִדִּי לְהַקְלֵ צַעֲרוֹ. מִשּׁוּם שְׂהִי צַעֲרוֹ שְׂל אֲבֵרָתָם אֲבִירָנוּ מִמְּנִיעַת הַהַטְּבָה וְחֲסֵד גְּדוֹל יוֹתֵר מְצַעֵר הַמִּילָה. — הָאֵם נוֹכַל לְהִאֲמִין אֵת זֶה. הִישׁ לְנוּ כּוֹה מוֹשֵׁג כֹּל דְּהוּ ז. אֲנִי אֵין לְנוּ שְׂיִיכַח לְמִדַּת חֲסֵד כֹּל, הוּא כְּמוֹ שְׂהַקְדַּמְנוּ בְּהַקְדַּמְתָּנוּ שְׂכָה נְתַרְחֻקָּנוּ מִתּוֹרָה עַד לְבִלִי לְהַבִּינָה.

7 "Now, since I have treated you kindly, please swear to me by God that you will treat my family kindly too. Please give me a reliable sign that you will spare my father and mother, my brothers and sisters and all their households, and save us from death!"

באורי הגר"א - יהושע

10 עמכם חסד כוי עם בית אבי חסד כוי לי אות אמם כוי. פירוש. כי מה שאדם עושה לחבירו טובה מחדש הוא נקרא חסד. ומה שאדם משלם טובה לחבירו על שעשה עמו מכבד טובה נקרא אמם. כי הוא מחייב לעשות לו זאת והוא שאמר חכמינו זכרונם

רמב"ם הלכות אבלות פרק י"ד

11 א מצות עשה של דברים לכבד תלים. ולתם אבלי. ולהוציא הסת. ולהבטיח הבה. וללוח הארזים. ולהתקב בכל צרכי הקבורה. לראת על הנתק. וליתן לפניו הספד והתפוד והקבור. וכן לשבח הבלה והדק. ולתקדם בכל צרכים. ואלו הן מצוות חסדים שצונו שאין להם שיעור. אולם ככל מצות אלו כדברים היו הן בכלל וצדקה לכבד בכבוד. כל הדברים שארה רצה שישו אותם לד אחרים. עשה אלה אהן לאחד ברהה ובבצות:

12 1. ויאמר הנאל לא אוכל לנאול-לי

פך-אשחית את-נחלתי
נאל-לקח אתה את-נאולתי כי לא-אוכל לנאול:

6 "AND THE NEAR KINSMAN SAID: I CANNOT REDEEM IT FOR MYSELF. LEST I MAR MY OWN INHERITANCE. TAKE YOU MY RIGHT OF REDEMPTION UPON YOURSELF: FOR I CANNOT REDEEM IT."

13 Elimelech was among the outstanding personalities of the country, as well as one of its leading providers. When the years of famine set in, he claimed: Now all Israel will gather at my gates. One will come with his box, the other with his basket. What did he do? He arose and ran away from them. (Ibid.)

14 heart and all your soul. Follow God your Lord, remain in awe of Him, keep His commandments, obey Him and serve Him, and you will then be able to have a true spiritual experience through Him.

16 ויהי עתה עתה לעבודתה ויהי עתה עתה: והואמר הנה עתה יבמתך אל עמה ואל אלהיה טובי אחי יבמתך: והואמר רחל אל תפגעייכי לעזוב לשוב בארצך כי אל-אשר תלכי אלך ובאשר תלכי אליו עמך עמי ואלהיה אלהי:

17 ילקוט לקח טוב ירב בייפוס

נאמר: "וינטל אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם". ודרשו חז"ל "אשלי" היינו יאכילה שתיה לינו". בנוסף לכך היה אברהם מלווח את אורחיו ובוה יהיה מכריו על שוה שהוא "אל עולם" כלומר אב לכל האנושות. הא כיצד! בגמולו חסד עם כל בני האדם - ללא שום הבדל - היה אברהם מסביר לחוסים בצילו כי הוא מאמין בבורא העולמ וכשם שהוא יתברך מוריא את השמש על כולם - על הצדיקים ועל הרשעים כאחד - כ גם הוא חייב לעשות חסד עם כל הבריות. בכך הביא אברהם לעולם דרנה חדשה של חס - מתוך אמונה בה', לשם שמים ולא לשם הרגעת רגשי רחמים המטרידיים את הלו תורה זו גם הנחיל לבניו: "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט".

15 ואמר רבי חמא בר חנינא: מאי דכתיב אחרי ד' אלהים תלכו (דברים יג) - וכי אפשר לו לאדם להלך אחרי שכינה? והלא כבר נאמר (שם, ד) כי ד' אלוהך אש אוכלה הוא. אלא להלך אחרי מידותיו של הקב"ה - מה הוא מלביש ערומים, דכתיב (בראשית ג, כא) רקע ד' אלהים לאדם ולאשה כנתת שר, וילבישה, אף אתה הלבש ערומים. (סוטה יד.)

R. Hama b. Hanina said further: What is the meaning of (Deut. 13): "You shall walk after the Lord, your God"? Is it then possible for a human being to walk after the Shekhinah? Has it not been said: "For the Lord, your God is a consuming fire"? The meaning is, however, that one should imitate the attributes of God: Just as He clothes the naked, as it is written (Gen. 3:21): "And the Lord God made for Adam and for his wife coats of skin and clothed them," so shall you also clothe the naked. (Sotah 14a)

ונחש פיתה את חזה באמרו לה החיתם כאלקים - יוצר עולמות ונתפתה. כי עומק תשוקתו של כל אדם הוא להיות יוצר עולמות. הנחש הטעה את חזה. שיגיעו לזה על ידי פרי עץ הדעת שיוליד בהם כח הדמיון, ובאילן הדמיון הוא הכח היוצר עולמות - ולא היא: הכח הזה הוא חסד. לא אדהיר זכה ליצור עולמות אלא אנציה שזכה לחסד. איתן האורח"י הוא אברהם, והוא אמר: ואני אמרתי עולם חסד יבנה (תהלים פט, ב). בגשתנו עתה להתלמד במידת החסד נדע נא כי כל מעשה חסד, אפילו בדבר קטן, הוא מעשה בנין ויצירה * ממשי. להחיות רוח שפלים ולהחיות לב גרבאים.

19

Leviticus - Chapter 15

7 If there shall be a destitute person among you, any of your brethren in any of your cities in the Land that HASHEM, your God, gives you, you shall not harden your heart or close your hand against your destitute brother. 8 Rather, you shall open your hand to him; you shall lend him what requirement, whatever is lacking to him.

20 Artscroll - She Chana

8. וּפָתַח יָדְךָ - You shall open your hand. The compound verb tells us to give again and again (Rashi), and not lose patience after giving once or twice. The verse continues that if the needy person is too proud to accept charity, lend him what he needs. Although you are not obligated to make the supplicant wealthy, you should try to give him what he lacks, according to his individual needs. Someone who was once wealthy and lost everything cannot subsist on what would be sufficient for someone who was always poor (Rashi).

29

כי פתח תפתח את ירך לו העבט תעביטו די מחסרו אשר יחסר לך - רש"י: מהעבט תעביטו - אם לא ירצה במתנה תן לו בהלוואה די מחסרו - ואי אתה מצווה להעשירו, אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. לו - זו אשה וכח"א אעשה לו עוד בגדר (ראה שש"י)

22

די מחסורך - ולא יותר. אבל ב-אשר יחסר לך - אין נודמות. כשם שדעותיהם שונות כך מחסוריהם שונים. הרצה להיות איש חסד צריך קודם כל להתלמד לראות ולהאזין מה יחסר לו. אשר יחסר לך כתוב, לו לפי צרכו האישי הפרטי, וכמו שאמרו, זו אשה, אשר בודאי צריכים להתאים לו אשה הנגונה לו, וכו' בכל שאר צרכיו.

13 ויש מחסורים שונים; יש כאלה שמדברים עליהם, ויש כאלה שותאדם עצמו אינו מרגיש מה חסר לו, ואני צריך לרדת לעומק מצבו לבדוק במה הוא חסר. אחד זקוק לעזרה בכסף, שני בעבודה, שלישי בעצו, רביעי ברפואה, חמישי ברחינות, הן מרובים צרכי עמך, ואני צריך להתלמד לראות צרכיהם, ושם לב: כעה איננו עוסקים במעשי חסד, אלא בהבנת דאיה, אשר יחסר לך. נתלמד, איפוא, כמה פעמים ביום לעמוד על הסרונותיהם של בני אדם שאנו

24

מה שחסר לעצמנו אנו יודעים היטב וחסים זאת כל רגע ומשחללים בכל כונו למלאותו. אולי אני שקועים יותר מדי בעצמנו, ואין לנו לב להתפנות לצרכי הוולת? בודאי זוהי הסיבה. אנואיסטים אנו, אנוכיים גדולים. כמעט איננו יכולים להסיר דעתנו מצרכי עצמנו. הרי כאן היא התנגשות הראשונה עם האנוכיות שלנו, ויחיה עלינו להתלמד להתעלם מדי פעם מצרכי עצמנו כדי לעמוד על צרכי הולתנו.

26 הענין שבו אנו עוסקים - דבר משוט לכאורה - נקרא בתורה הארת פנים.

הוא אשר באמר בתחילה באולת מצרים: וישמע אלקים את נאקתם ויזכור אלקים את בריתו כי וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים - רש"י: וידע אלקים - נתן אליהם לב ולא העלים עיניו (שמות, שלישי). עד אז, בבלות מצרים, כביכול הקביה העלים עיניו מהם - זוהי המידה של הסתר פנים. ברגע שלא העלים עיניו עוד - התחילה הגאולה, ונקרא מרעה להיות שליח הגאולה.

25 גינה, שמעתינו אנו מצליחים בהתלמדות זו: אנו באמת מתרכזים על ריענו לדעת מה חסר לו. אבל אנו מתמלאים על דבר חדש: רוב הפעמים אנו מוצאים כי חסר לו בדיק מה שחסר גם לנו, ואיך זה רוב בני אדם שאנו פוגשים סובלים בדיק ממחסורנו אנו? כאן שוב האנוכיות שלנו הטעתה אותנו: אנו מודדים כל אדם עם קנה המידה שלנו, וחוסר לנו נדמה לנו שחסר גם לנו. איך זה? אנו רואים את עצמנו בתוך הוולת, כאילו כל אדם הוא לקראתנו הוא רק ראי שבו אנו רואים שוב את עצמנו! הרי אמר: עדיין לא יצאנו מהמבט האנוכי שלנו כדי לראות שהוולת איננו זהה עמנו: אחר הוא, שונה מאתנו בתכלית, ועלינו לעמוד על מה שהוולת שונה מאתנו ולחפש את החסר לו, ולא את החסר לנו!

27 והנה כשברא הקביה את האדם בצלמו, לא רק שחלק מכבודו לבשר ודם

להעשירו במעלות של שכל ומידות טובות, אלא גם בזה בראו בצלמו, שיש באדם כח של הארת פנים. גם בהארת פניו של האדם סמוך אור של ברכה וחנינה. סוד זה של הארת פנים באדם הוא הדעת: כח של התבוננות בלי העלמת עין. כמו שרש"י הגיל מבאר שהקביה נתן לב ולא העלים עיניו. וכך הוא מבאר אצל משה רבינו וירא בסבלותם - נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם. הרי מרעה היה בסוד הדעת והארת הפנים, ובו היה ראוי להיות שליח הגאולה! (עיי' בזה עלי שור ח"א עמ' קס"ט).

28

מעשה נלך צעד אחד הלאה בעבודתנו, וכעת ניגש להתלמדות פרט אחד למעשה, ומענין לענין באותו ענין. ממידה הארת פנים עצמה נובעת הנגנה למעשה, היא מידתו של שמאי הוקן שאמר: הוי מקבל את כל האדם בספר פנים יפות (אי אבות ט"ו). ספר פנים יפות - היא הארת פנים למעשה (עיי' עוד באריכות בעלי שור ח"א ש"ס). הדבר גדול הוא ה. מה שחולל קראו בתיבת שלום אינו מליצה. המסביר פניו לחברו ממש בוח"י לו שלום, אשר על כן צייה ר' מתיא בן חרש, הוי מקדים בשלום כל אדם (אבות ד, כ). התיירו לשאול שלום בשם, לומר ה' עמך.

ממה שעשינו? אולי יכולנו לגשת באופן אחר? אם קבלנו שלשה בני אדם באותו סדר פנים ממש — בודאי לא שמנו לב שאל כל אחד מהם היינו צריכים לגשת בצורה שונה. כי הרי כל אחד מהם שונה מתברו באופיו ותכונותיו! הרי הסברת פנים סתמית היא עדיין לא, זו שאנחנו שואפים להתלמד בה. ושבו: צריך לראות את האדם שמסבירים לו פנים! כאן מתקשרת ההתלמדות החדשה עם הקדמת.

עד כה עסקנו במעשי חסד. התלמדנו לראות את החסר להזולת ולצאת קצת מהאנוכיות שלנו; התלמדנו בוודאי פנים, במעשים קטנים של חסד, ולאחרונה במעשים הדורשים חכמה ו"סקטי". כמה חדשים עסקנו כבר במסכת זו. נזכרנו גם לדעת, כי השיגרה והמלומדה אורבת לנו. תמיד מחדש הוצרכנו להילחם נגד הנטייה לעשות המעשים כדי "לצאת" ידי הקבלה, ואז נהיו מעשים יבשים. למדנו גם מסר על עניני חסד, גם למדנו מאמרים המאירים ומלהיבים בעניני חסד — האם נתעוררה בנו במשך הזמן אהבת חסד? האם הרגשנו בקרבנו חשק לעזור, להסיב? אם אמנם הצלחנו בהתלמדות שלנו עד כה ומעשינו לא נשארו יבשים, כמעט לא יתכן שלא מצאה עבודה זו חן בעינינו והתחלנו לאהב אותה.

33 איתן מוסר - ר' פילא

32 ענין חסד - ר' פילא

על הכתוב "ומשה עלה אל האלקים" פירי הפסוקים "אמר, שישאלו שמו פניהם אל עסק החנינה וצרכיה, ומשה עלה והכין עצמו לנבואה" עכ"ל. והענין יופתק עסיי פה שגאב, כי כל אחד עסק בהכנת מקום טוב לחבירו, זה היה כל עסקם בחנינה ובצרכיה והיא היתה הכנתם לכבלת התורה, וזו היתה העבודה להעשות "כאיש אחד בלב אחד". על כל אחד לחשוב רק על זולתו ולדאוג שיהיה לחבירו "חלק ישר", והכנת זו היא הדרגה העליונה שעל ידה זוכין לכבלת התורה.

על פי האמור שיעקר מעלת החסד היא תוצאה עצמאית המבט האנוכי. המתבטא בהקדשת מחשבה וחשומת לב לשני, ולא במעשה נחיתה גרידא. יתבאר דברי חז"ל שאמרו (סנהדרין ק"א): "דאמר רבי יוחנן טוב המלכין שינים לחבירו יותר ממשקו חלבי, וכן אמרו (בב"ב ט'): שהמייס את העני בדברים מעלתו גדולה ממונו לו פרנסה. הנהיר המה הרי לכוונה המשקה חלב לחבירו הנהנון פרנסה לעני נתן משנה מרכושו, ואילו המויד לחבירו המאיר לו פנים בדבורים נעמים לא הוציא משלו כלום. והתשובה היא שחשומת הלב עדיפה, הן מצד המקבל שעל ידי ההתייחסות היפה של הנתון מתרוסס ערך עצמו בעיניו ורדפו טויה עליו, והכך מתבטל ממנו צער העניות והרפתלה הרבה יותר מהנרסות והחלב שאינם הנכסים אותו לעשיר ומאפשר (אך בודאי שמי שנתון פרנסה וגם מייס בדברים מתברך בממליים). והן מצד הנתון. שביסוס חסד לצורך קרוב יותר לביטול האנוכיות מאשר בחנינת צדקה שבה יש מקום יותר להסתם הדרך לעשות זאת לשוכת הנתון עצמו כדי לקבל כבוד וכדומה (על סדר פנים ימות מקבלים עומת כבוד).

Strive For Truth, Rabbi E. Dessler, Ed. Rabbi Carmel

34 When the Almighty created human beings He made them capable of both giving and taking. The faculty of giving is a sublime power: it is one of the attributes of the blessed Creator of all things. He is the Giver par excellence; His mercy, His bounty and His goodness extend to all His creatures. His giving is pure giving for He takes nothing in return. He can take nothing for He lacks nothing, as the verse says, "...If you are righteous what do you give to Him?"

35 Our service to Him is not for His need but for our own, since we need a means of expressing our gratitude to Him. Man has been granted this sublime power of giving, enabling him too to be merciful, to bestow happiness, to give of himself. "God created man in His own image."

36 On the other side stands the faculty of taking, by which a person aspires to draw to himself all that comes within his reach. This is what people call egotism or selfishness. It is the root of all the evils in the world. Some people take without giving anything in return. They are robbers if they take by force, or thieves if they take by stealth, or swindlers if they are cunning enough to persuade others to give them their property of their own free will.

37 These two powers—giving and taking—form the roots of all character-traits and of all actions. And note: there is no middle way. Every person is devoted, at the deepest level of his personality, to one or the other of the two sides, and in the innermost longing of the heart there are no compromises. It is a basic law that there is no middle path in human interest. In every act, in every word, in every thought—except perhaps those directed towards his innermost self without any connection with anything outside himself—one is always devoted either to lovingkindness and giving or to grasping and taking. We find a similar idea in The Duties of the Heart, where it is stated that in matters of the inner life there are no indifferent actions: there are only obligations or prohibitions.